

Działalność Fundacji Kultury i Dziedzictwa Ormian Polskich w roku 2023

OPRACOWYWANIE, KONSERWACJA I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

W grudniu mija rok od otwarcia pierwszej w Polsce stałej ekspozycji muzealnej „Skarbnica polskich Ormian”, poświęconej historii i kulturze polskich Ormian. Cały czas cieszy się ona niesłabnącym zainteresowaniem zarówno podczas stałych dyżurów sobotnio-niedzielnymi, jak i dodatkowo umawianych wizyt. Trwają przygotowania do przystosowania drugiego pomieszczenia Fundacji na cele wystaw czasowych.

Kolejne dwie zabytkowe szaty liturgiczne i velum wykonane z pasa kontuszowego otrzymały dotację z Urzędu Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i są w trakcie prac konserwatorskich. Prace te z powodów bardzo wysokich kosztów zostały podzielone na dwa etapy. W roku bieżącym zostały zakończone prace przy ornacie białym, haftowanym (ok. 1780 r.) i velum. Kontynuowanie prac przy felonionie wschodnim (ok. 1630 r.) będzie możliwe po uzyskaniu kolejnej dotacji w roku przyszłym. Dzięki dotacji z tego samego urzędu zostały przeprowadzone prace związane z wykonaniem kart inwentarzowych zbioru szat liturgicznych z zasobów Fundacji. Na zasób ten składa się ponad sto pięćdziesiąt obiektów o wyjątkowej wartości historycznej i artystycznej.

Prowadzone są dalsze prace genealogiczne (m.in. powstało drzewo genealogiczne ormiańskiego rodu Hadziewiczów) i historyczne. Zindeksowano księgi metrykalne: chrztów w Kutach z lat 1868–1883 oraz 1883–1888, a także chrztów, małżeństw i zgonów z parafii w Złoczowie z lat 1694–1784. Zostały one zweryfikowane, a następnie udostępnione w Wirtualnym Archiwum Polskich Ormian.

Uzupełniono o nowe nabytki (dary od Sióstr Benedyktynek z Wołowa) inwentarz zespołu „Spuścizna Panien Benedyktynek Ormiańskich ze Lwowa” oraz opracowano wstęp do inwentarza, zaktualizowano ewidencję zespołu „Spuścizna arcybiskupa Józefa Teodorowicza” oraz opracowano wstęp do inwentarza. Wszystkie prace są dostępne w serwisie www.szukajwarchiwach.gov.pl.

POPULARYZACJA WIEDZY O ORMIANACH W POLSCE I NA ŚWIECIE

Strony wortalu internetowego www.ormianie.pl są stale uzupełniane o bieżące informacje. Na stronie www.wiki.ormianie.pl zamieszczamy systematycznie nowe biogramy polskich Ormian. Strona www.skarbnica.ormianie.pl jest wzbogacana o kolejne informacje o polskich Ormianach. Na stronie www.ordynariat.ormianie.pl ukazują się bieżące wiadomości z poszczególnych parafii ormiańskokatolickich w Polsce oraz informacje o aktualnych wydarzeniach w Kościele ormiańskim na świecie. Wortal www.ormianie.pl został poszerzony o kolejne okna/linki do organizacji ormiańskich, a strona www.dziedzictwo.ormianie.pl, tak

jak dotychczas, prezentuje aktualne wydarzenia. Prowadzona jest także strona Fundacji Kultury i Dziedzictwa Polskich Ormian na Facebooku.

W ramach Nocy Muzeów 2023 naszą ekspozycję muzealną odwiedziło ponad 350 osób. Zaprosiliśmy mieszkańców Warszawy i turystów na trzy „Ormiańskie przechadzki po Starej Warszawie”, prowadzone przez przewodników warszawskich. Naszych gości obdarowywaliśmy mapką z planem przechadzki ormiańskim szlakiem po Starej i Nowej Warszawie, co pozwoliło na podsumowanie liczby gości. Noc Muzeów była kolejną okazją do spotkania z sympatykami naszej ormiańskiej społeczności.

Odbyło się także kilka spotkań środowiskowych i okazjonalnych, m.in. spotkanie świąteczno-noworoczne, prelekcja gościa z Francji prof. Claude’a Mutafiana, wybitnego badacza kultury ormiańskiej, autora wielu cennych publikacji, poświęcona powstaniu muzeum ormiańskiego w Jerozolimie.

Odwiedziła nas główna konserwatorka miasta Lwowa Lilia Onyszczenko. Była to okazja do opowieści o bardzo istotnych i aktualnych problemach zabezpieczania zabytków, w tym ormiańskich, ze względu na agresję wojenną ze strony Rosji. Promocja książki/opracowania naukowego *Niewiasty z pastorałami. Portrety księży klasztoru benedyktynek ormiańskich we Lwowie: historia, konteksty, konserwacja* odbyła się z niezwykle ciekawą prelekcją profesorów z Uniwersytetu Jagiellońskiego: Andrzeja A. Zięby i Krzysztofa Stopki – i zgromadziła bardzo dużo słuchaczy.

Wystawa „Wielki zapomniany. Arcybiskup ormiański Józef Teodorowicz (1864–1938) – wybitny polski kapłan i mąż stanu” prezentowana była w Sulejówku, gdzie odbywały się imprezy towarzyszące.

PUBLIKACJE

Trwa projekt badawczy „Pomniki dziejowe Ormian polskich”, finansowany przez Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (NPRH), polegający na edycji siedmiu tomów źródeł obcojęzycznych do dziejów Ormian w Polsce. Do druku złożone zostały trzy ostatnie tomy. Powstają nowe hasła i zbierana jest ikonografia do *Encyklopedii Ormian polskich*, również w ramach projektu NPRH.

Wydaliśmy następne cztery numery dwujęzycznego kwartalnika „Awedis”. Jak co roku przygotowaliśmy kalendarz na rok 2024, w którym prezentujemy dwanaście postaci polskich Ormian. Nasze publikacje przekazujemy zainteresowanym osobom i instytucjom, m.in. bibliotekom.

WSPÓŁPRACA

Projekty Fundacji prowadziliśmy we współpracy m.in. z: Ośrodkiem Badań nad Kulturą Ormiańską w Polsce, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius, Fundacją Rozwoju i Wspierania Studiów Ormiańskich „Aniw” oraz organizacjami ormiańskimi w Polsce. Obejmujemy patronatem coraz więcej przedsięwzięć popularyzujących wiedzę o polskich Ormianach.

Przedstawiciele naszej Fundacji brali udział w: Seminarium Archiwistów Rodzinnych, V Śródeuropejskich Spotkaniach Genealogicznych, V Kongresie Archiwów Społecznych.

Siostram Benedyktynkom z Wołowa dziękujemy za zaufanie i przekazanie pod naszą opiekę kolejnych pamiątek po benedyktynkach lwowskich: są to niezwykle cenna haftowana komża oraz habit zakonny.

Prowadzenie działalności i realizacja projektów w roku 2023 możliwe były dzięki dotacjom Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministra Edukacji i Nauki, Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz osób prywatnych.

Wszystkim Ofiarodawcom, Dobrodziejom i Współpracownikom bardzo dziękujemy!

Zespół Fundacji

Grudzień 2023